

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/76460,Kapitan-Waclaw-Denhoff-Czarnocki-bohater-roku-1920-niezapomniani.html>

Wacław Czarnocki-Denhoff w gronie członków Polskiej Organizacji Wojskowej na ćwiczeniach w okolicach Warszawy, 1917 r. Fot. NAC

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Kapitan Wacław Denhoff-Czarnocki - bohater roku 1920 - niezapomniani

OKRES HISTORYCZNY

(1918-1922) Odrodzenie Niepodległej

Autor: ADAM STEFAN LEWANDOWSKI 27.11.2020

Wiele jest niestety postaci w polskiej historii, które mimo swoich nieocenionych zasług, nie doczekały się godnego miejsca pochówku. Jedną z nich jest Wacław Denhoff-Czarnocki, żołnierz I Brygady Legionów Polskich, oficer Wojska

Polskiego, poeta i bohater wojny polsko-bolszewickiej 1920 r.

Urodził się 5 listopada 1894 r. w Warszawie. Maturę zdał w 1913 r., po czym rozpoczął studia na wydziale medycznym Uniwersytetu w Lozannie. Już wówczas działał na rzecz niepodległości Polski. Jeszcze w czasie nauki gimnazjalnej należał do organizacji młodzieżowej „Promień”, a od 1912 r. był członkiem Związku Walki Czynnej. Na studiach medycznych należał do Filarecji i Związku Strzeleckiego – w tym też okresie ukończył szkołę podoficerską Związku i letni kurs oficerski.

W Legionach

Po rozpoczęciu I wojny światowej zarzuca studia uniwersyteckie i stawia się na wezwanie Józefa Piłsudskiego do mobilizacji członków Związku Strzeleckiego w Krakowie. Tu 6 sierpnia 1914 r. zostaje zastępcą dowódcy 13 kompanii strzeleckiej, a 25 sierpnia – po utworzeniu Legionów Polskich – jako dowódca 1 plutonu 1 kompanii w 5 batalionie 1 Pułku Legionów Polskich wkracza ze swoją jednostką do Królestwa Polskiego. W latach 1914–1915 przeszedł szlak bojowy w szeregach 1 Pułku Piechoty, a następnie I Brygady Legionów.

6 sierpnia 1914 r. zostaje zastępcą dowódcy 13 kompanii strzeleckiej, a 25 sierpnia – po utworzeniu Legionów Polskich – jako dowódca 1 plutonu 1 kompanii w 5 batalionie 1 Pułku Legionów Polskich wkracza ze swoją jednostką do Królestwa Polskiego.

Rozkazem Komendanta Józefa Piłsudskiego 9 października 1914 r. zostaje awansowany na stopień podporucznika. Były to pierwsze nominacje oficerskie w wojsku polskim od czasów Powstania Styczniowego. W maju 1915 r. otrzymuje przydział do 3 szwadronu dywizjonu rotmistrza Władysława Beliny-Prażmowskiego, późniejszego 1 Pułku Ułanów Legionów Polskich, zaś w lipcu zostaje adiutantem batalionu uzupełniającego I Brygady, skąd skierowano go do zadań w Polskiej Organizacji Wojskowej, gdzie pełnił ważne stanowiska. Z tego okresu jego działalności w POW zachowała się słynna fotografia z ćwiczeń polowych z Józefem Piłsudskim i innymi członkami organizacji.

Wacław Denhoff - Czarnocki,
komendant okręgu VIII (Lublin)
Polskiej Organizacji Wojskowej -
fotografia portretowa, 1917 r.
Fot. NAC

W obronie Lwowa

W końcu października 1918 r. jako reprezentant Filarecji udał się do Lwowa na planowany na początek listopada ogólnopolski zjazd organizacji akademickich – tu zastał go wybuch polsko-ukraińskich walk o miasto. Od 1 listopada uczestniczył w walkach w obronie Lwowa, najpierw na odcinku „Domu Techników”, a później jako dowódca odcinka „Elektrownia”. Po wyzwoleniu miasta 22 listopada objął dowództwo 1 kompanii 6 Pułku Piechoty Legionów, a 2 grudnia 1918 r. otrzymał awans na porucznika piechoty.

Wojna 1920 r.

W latach 1919–1920 brał udział w wojnie z bolszewikami. Najpierw przydzielony do Dywizji Litewsko-Białoruskiej bierze udział w walkach na froncie litewsko-białoruskim. Od 25 marca 1919 r. jest już szefem oddziału informacyjnego, a 10 maja tego roku szefem oddziału II dowództwa frontu. Awans na kapitana

piechoty uzyskuje 15 listopada 1919 r., a od 10 stycznia 1920 r. zostaje adiutantem sztabowym.

Z powodu gruźlicy 1 kwietnia 1920 r. zostaje skierowany na urlop zdrowotny. W sierpniu i wrześniu 1920 r., nie zważając na zły stan zdrowia, organizuje działania dywersyjne na tyłach wroga w Małopolsce Wschodniej.

Wacław Denhoff, 1918-1923 r.

Fot. NAC

W wolnej Polsce

Po wojnie obejmuje stanowisko administracyjne w Dowództwie Okręgu Generalnego „Kraków”, organizując m.in. okręg krakowski Związku Strzeleckiego (jest pomysłodawcą organizacji Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej Kraków-Kielce). Następnie otrzymuje przydział do 1 pułku strzelców podhalańskich, a później do 65 pułku piechoty. Jednak choroba się pogłębia i częściej leczy się w sanatorium w Rajczy. Od dnia 30 września 1925 r. w stanie otwartej gruźlicy przechodzi w stan spoczynku. Po odejściu z wojska osiadł w Zakopanem, gdzie uprawiał taternictwo i narciarstwo.

Zmarł 11 kwietnia 1927 r. w Bydgoszczy i tam został pochowany na cmentarzu Nowofarnym. Jego grób otaczali opieką bydgoscy legioniści.

Gdzie spoczywa?

Niestety, po ciężkim okresie komunizmu nagrobek bohatera polskiej niepodległości został usunięty. Dziś dzięki inicjatywie i ciężkiej pracy warszawskich kibiców i bydgoskich społeczników Instytut Pamięci Narodowej przywraca godność oficerowi Wojska Polskiego.

Jesienią 2020 r. – w 100. rocznicę obrony Polski przed bolszewikami – gdański Oddział IPN zrealizował upamiętnienie kpt. Wacława Denhoffa-Czarnockiego w postaci nagrobka na Cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. Jak przypomniano podczas konferencji prasowej:

„Wacław Denhoff-Czarnocki był czterokrotnie odznaczony Krzyżem Walecznych oraz pośmiertnie Krzyżem Niepodległości. To także współautor pieśni *O mój rozmarynie* oraz założyciel Klubu Piłkarskiego Polonia Warszawa”.

**Upamiętnienie kpt. Wacława
Denhoffa-Czarnockiego w ramach
uroczystości Narodowego Święta
Niepodległości w Bydgoszczy,
2020 r. Fot. IPN**

COFNIJ SIĘ